

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

**Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?
Kyllä / En. Jos ette, kuvaillkaa mahdolliset muutostarpeet.**

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

-

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvaillkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

-

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

-

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Taiteen edistämiskeskus fuusioituu vuoden 2026 alusta Kansallisen audiovisuaalisen instituutin kanssa. Uusi virasto tulee olemaan yksi tärkeimmistä selonteon ja sitä seuraava toimenpideohjelman toteuttajista.

1. Välittömät toimenpiteet

Taiteen edistämiskeskus suunnittelee etupainotteisesti omia toimenpiteitään, jotka tukevat kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanoa. Olennainen osa tätä on huolehtia vähentyvien resurssien kohdentamisesta avoimesti ja oikeudenmukaisesti.

Virasto on aloittanut vuoden 2024 alussa laajan prosessin suomalaisen taiteen kansainvälistymisen tilannekuvan ja strategian luomiseksi. Se tullaan julkaisemaan 1.4.2025 mennessä. Virasto osallistuu luovien alojen kasvustrategian valmisteluun ja myöhemmin toimeenpanoon. Taiteen edistämiskeskuksen rooli on keskeinen hallinnonalojen välisen yhteistyön kehittämisessä ja vakiinnuttamisessa.

Lisäksi virasto toteuttaa vuonna 2025 rahoituksen kokonaistarkastelun koko viraston asiantuntijahankkeena. Taiteen rahoitusmallia tulee uudistaa osana kulttuuripoliittisen selonteon toimenpideohjelmää ja uudistus vaatii tuekseen kokonaisvaltaisen selvityksen taiteen rahoituksen tilasta ja tulevaisuudesta. Nykyinen rahoitusmalli on liian sirpaleinen ja siitä puuttuu aito kannustavuus.

Taiteen edistämiskeskuksen sidosryhmäverkosto on laaja. Toiminnallamme ja viestinnällämme pystymme ja pyrimme sitouttamaan laajalti kulttuurialan toimijoita ja kulttuurialan ulkoisia sidosryhmiä niin julkisesta hallinnosta kuin yksityiseltä sektoriltakin selonteon tavoitteisiin ja toimenpiteisiin.

2. Toimenpiteet 1.1.2026 eteenpäin

Taiteen edistämiskeskus on aloittanut esivalmistelun, jotta 1.1.2026 aloittava kulttuurivirasto voi solmia yhteistyörakenteet eri hallinnonalojen keskeisten toimijoiden kanssa. Yhteistyö perustuu sopimuskumppanuuksiin hallituskautisten työryhmien sijaan. Tavoitteena on taiteen ja kulttuurin yhteiskunnallisen vaikuttavuuden laaja hyödyntäminen.

Uudella virastorakenteella varmistetaan oikea-aikaisempi ja vahvempi rooli myös lainsäädäntövalmisteluun vaikuttamisessa sekä siinä, että kulttuuri ja taide otetaan huomioon, kun eri politiikkalohkoilla linjataan ratkaisuista ja strategioista, joissa sivistyspolitiikan rooli on keskeinen. Uusi virasto jatkaa sitoutunutta asiantuntijatyötä taiteilijoiden työmarkkina-aseman parantamiseksi ja taiteilija-apurahajärjestelmien kehittämiseksi.

Uudesta virastosta tulee rakentaa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamiseen tähtäävä strateginen asiantuntijayksikkö ja määritellä sen tehtävät liittyen kansainvälistymisen edistämiseen ja luovien alojen kehittämiseen.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Taiteen edistämiskeskus on osallistunut kulttuuripoliittisen selonteon valmisteluun sekä ohjausryhmän jäsenenä että tuottamalla aluekiertueen ja fasilitoimalla lukuisia selontekokeskusteluja. Selonteon lausunto pohjautuu viraston virkanäkemykseen sekä tilaisuuksissa ja sidosryhmiltä esiin nousseisiin teemoihin.

1. Riittävä julkinen rahoitus ja konkreettinen toimenpideohjelma

Suomalaisesta kulttuurialasta tulee tulevaisuuskestävä ja se voi kukoistaa ainoastaan, jos sille osoitetaan riittävä julkinen perusrahoitus. Tämä on edellytys selonteossa esitetyille muille tavoitteille ja niihin liittyville toimenpiteille. Toimenpideohjelmaan on laadittava konkreettinen tavoiteaikataulu kulttuuripolitiikan rahoituksen tason nostamisesta sekä monihallinnollisten toimenpiteiden toteuttamisesta. Myös tarvittaville rakenteellisille uudistuksille on osoitettava konkreettiset tavoitteet ja aikataulu. Taiteen vapaalle kentälle uuden virastorakenteen kautta jaettavan julkisen rahoituksen taso on nostettava vähintään 300 miljoonaan euroon vuoteen 2035 mennessä.

Kulttuurialalle suunnatun T&K-rahoituksen kriteerien tulee olla aidosti soveltuvia alan hankkeille. Samalla toimenpideohjelmaan tulee kirjata selkeitä ja konkreettisia keinoja, joilla kulttuurialan toimijat voivat vahvistaa liiketoimintaansa ja päästä T&K-rahoituksen piiriin. Kulttuuriala tarvitsee myös siemenrahoitusta ja soft loan -tyyppisiä instrumentteja liiketoiminnan alkuvaiheen vahvistamiseen.

2. Yhteinen linja politiikassa

Taiteen edistämiskeskus haluaa varmistettavan, että selonteon hyväksyminen ja toimeenpano on aidosti sitouttava parlamentaarinen prosessi, johon kaikki eduskuntapuolueet sitoutuvat. Tämän varmistamiseksi on tärkeää, että mahdollisimman moni valiokunta käsittelee selonteon ja antaa siitä lausuntonsa. Myös eri hallinnonalat on sitoutettava alusta lähtien selonteon tavoitteisiin.

3. OKM:n virastoilla on oltava selkeä rooli selonteon toimeenpanossa

Taiteen edistämiskeskuksen (Taiken) ja Kansallisen Audiovisuaalisen Instituutin 1.1.2026 muodostavalla virastolla tulee olla selkeä rooli kulttuuripolitiikan kehittämisessä.

Viraston luontaisesti monihallinnollista, rakennetta tulee nyt rakentaa selonteossa hahmoteltujen yhteisten tavoitteiden linjassa. Kulttuurivirastoa tulee käyttää vahvasti asiantuntijaelimenä ja ministeriön kanssa tasavahvana kulttuuripolitiikan kehittäjänä pelkän toimeenpanoelimen sijaan.

4. Kulttuurialan alueellisen kehittämisen tulee saada toimenpideohjelmassa enemmän painoarvoa

Taiteen ja kulttuurin alueellisia kehittämisvastuita ei ole määritelty tyydyttävällä tavalla. Laki alueiden kehittämisestä sekä lakiluonnos uusista elinvoimakeskuksista kuvaavat kulttuurin kehittämisvastuut liian epämääräisesti.

Selonteon toimenpideohjelmassa taiteen ja kulttuurin alueellinen kehittämisvastuu sekä toimintamalli tulee määritellä ja kirkastaa. Uudelle virastolle voidaan osoittaa tähän liittyviä vastuita. Mallina voidaan pitää työ- ja elinkeinoministeriön toteuttamia aluekehittämiskeskusteluja. Lisäksi tarvitaan koko maassa toteutuva yhteistyörakenne hyvinvointialueiden kanssa.

Taiteen ja kulttuurin vaikuttavuudesta tarvitaan koko Suomea kattavaa tietoa. Kulttuurin yhteiskunnallisen vaikuttavuuden hyödyntäminen koskee yhteistyörakenteita myös maakunnallisesti ja kunnissa.

5. Kulttuurinen moninaisuus Suomessa

Selonteko ei huomioi riittävästi kulttuurista moninaistunutta ja moninaistuvaa väestöämme. Suomalainen kulttuuri on monimuotoista ja historiallisesti moniäänistä. Suomalainen kulttuuri kasvaa ja vahvistuu, kun kaikkien ääni kuuluu. Vakaan ja hyvinvoivan yhteiskunnan tulee pitää kaikkien osallisuudesta huolta. Tämä ei ole vain ihmisoikeuskysymys, vaan suomalaisen luovuuden kannalta välttämätöntä.

Rönkkö Kaisa
Taiteen edistämiskeskus